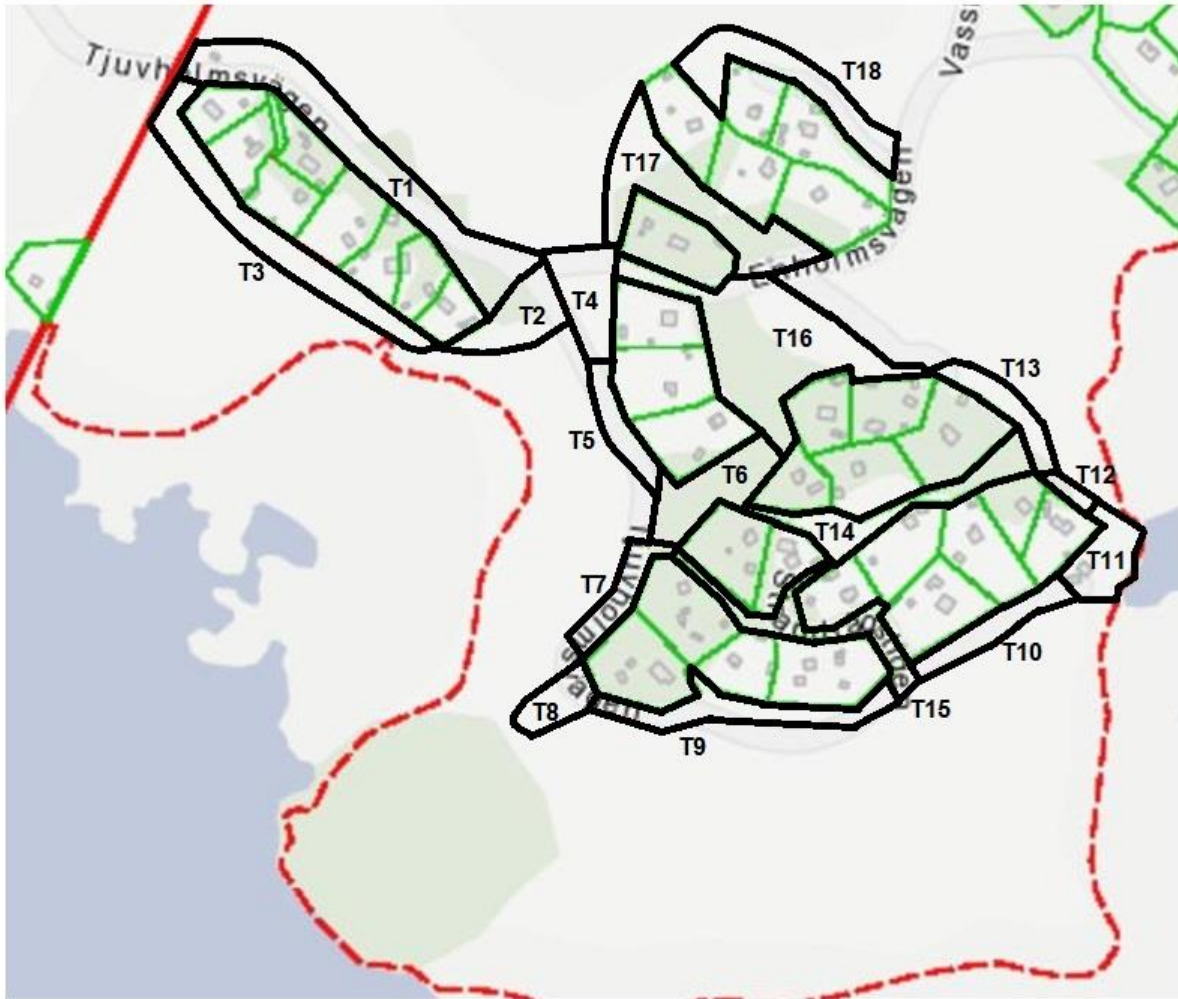

Tjuvholmen

Karta över skötselområden

TJUVHOLMEN

Område T1

BESKRIVNING

Mot vägen rundhällar, vilka delvis ligger på tomtmark. I vägkanten annars en ängsvegetation av refugiekaraktär som delvis är trimrad. Längs vägen finns också en del björk, ek, tall och asp samt ungt lövsly. I östra änden finns ett 20-tal aspar.

NATURVÄRDEN

Floran i vägkanten är relativt artrik med bland annat blålockor, gulmåra, vitmåra, blodrot, backlök, ängsfryle, gåsört och liljekonvalj.

FÖRSLAG TILL SKÖTSEL

Lövslyet bör hållas efter. Ett aspbestånd med ett 20-tal aspar står trångt och bör glesas ut till cirka 50% för att främja tillväxt så att de kvarstående träden kan utvecklas till hålaspar viktiga för hålbbyggande fåglar.

Område T2

BESKRIVNING

Närmast vägen finns ett flerskiktat bryn med klibbal, hägg och rikfruktiga hallonbuskar. Innanför växer i en tät dunge en hel del hägg med inslag av klibbal och vildapel. I buskskiktet finns även asksly och röda vinbär. Jorden är näringsrik och kvävegynnade arter som stinksyska och nejlikrot är vanliga, men i slutna partier ligger marken sommartid nästan bar. I området finns inslag av död ved. Dungen gränsar i söder till en betad strandäng.

NATURVÄRDEN

Lundpartiet har genom sin förtätade grönska en viss betydelse för fågellivet. Även ett par stora, mångstammiga rönnar med rik fruktsättning är viktiga i detta avseende. Död ved finns i viss omfattning.

FÖRSLAG TILL SKÖTSEL

En viss utglesning av lundpartiet, framför allt av hägg, bör göras. Klibbal gallras till ungefär 30%. Därigenom bildas en lund med en rikare markvegetation. De stora rönnarna bör frihuggas för att kunna leverera frukter till fåglarna under sensommar och höst.

Område T3

BESKRIVNING

Området utgörs av en mycket smal zon mellan tomterna vid Tjuvholmsvägen och intilliggande strandäng. Här växer en tunn bård med klibbal, sälg och högrörter, främst vass, älggräs och strandlysing. Av övriga arter kan nämnas rosendunört, madrör, rörsvingel, blåsäv, svärdsililja, slokstarr, plattstarr, kärrespira, ängsull och agnsäv, i nordvästra delen på något torrare mark även ängsväxter som darrgräs, gulmåra, vildlin, rödklint, käringtand och småborre.

NATURVÄRDEN

Brynet är relativt artrikt, men även högrörerna är viktiga för bland annat insekter.

FÖRSLAG TILL SKÖTSEL

I norra delen av området växer en del alsly och det är viktigt att viss slåtter bedrivs här så inte alskotten växer upp till alskog.

Område T4

BESKRIVNING

I vägdelningen mellan Tjuvholmsvägen och Enholmsvägen finns en älggräsdominerad högtäng med inslag av lågväxta träd och buskar. Träden har tidigare beskrivits. I norra delen av ytan är det mer ängsartat med förekomst av örter som blodrot, blåtåtel, brudbröd, gulmåra, luddhavre, småborre och fyrkantig johannesört.

NATURVÄRDEN

Norra delen av ytan är örtrik med en varierad flora.

FÖRSLAG TILL SKÖTSEL

Slätter bör ske av älggräsbeståndet. Marken ligger nära vägen och har betydelse för vägmiljön. I norra delen av ytan finns torrängsvegetation som kan utvecklas vid höga ljusinsläpp. De tidigare beskurna träden och bärande buskarna kan lämnas, då de står relativt glest och har betydelse för fågellivet.

Område T5

BESKRIVNING

Vid Tjuvholmsvägen nedanför Enholmsvägen finns ett vägbyn med blandad vegetation. Här står 30-åriga tallar och några äldre björkar tillsammans med ett yngre träd- och buskskikt av hägg och getapel av igenväxningskaraktär. En liten berghäll når fram till vägen. Runt denna växer en torrängsflora med mycket fårsvingel. I övrigt märks i floran arter som gulmåra, backlök, blåtåtel, blodrot, getrams och kärleksört.

NATURVÄRDEN

Partier med torrängsflora i vägbyn.

FÖRSLAG TILL SKÖTSEL

Vägbyn bör slås så slyet försvinner och så mer ljus når marken. Alarna bör avverkas. Ett par tallar och de fina, välväxta björkarna bör sparas liksom buskar av nypon, brakved och getapel.

Område T6

BESKRIVNING

Närmast Tjuvholmsvägen finns ett slånsnår och en mäktig björk med fint hängande grenar. Brynet mot vägen är totalt igenväxt med al, hägg, slån, getapel och enbuskar. I örtfloran uppträder arter som småborre, backlök och späddaggkåpa. Här fanns också hårig stenros, tidigare ej funnen i Nyköpingstrakten. Åt nordost växer på sydvästsuttningen en aspskog. Asparna har en ålder av 25 – 40 år och har ännu inte nått den ålder att de utvecklade kvisthål av värde för hålbbyggande fågelarter. Nära vägen finns ett par aspar som fallit omkull. I aspskogen växer rödblåra, hässlebrodd, hartsros, hårig stenros och hassel.

NATURVÄRDEN

Aspskogen är tämligen artrik och har potential att på sikt bli en fin biotop för lavar och hålbbyggande fåglar. Fyndet av hårig stenros är det första i Nyköpingstrakten.

FÖRSLAG TILL SKÖTSEL

Träd och buskar i brynet mot vägen bildar en sentida igenväxningsgeneration och bör tas bort. Den stora björken bör sparas. Lövdungen med asp bör sparas då det är en framtida viktig biotop för fåglar, lavar och insekter. De döda asparna närmast vägen bör få ligga kvar. I skogsdungen finns en rik föryngring av ädelgran, *Abies alba*. Skotten har sitt ursprung från två planterade ädelgranar i krönet på berget. Dessa är cirka 40 cm grova och är belägna på tomtmark. Föryngringen av ädelgran hålls under uppsikt och skotten kan på sikt behöva tas bort.

Område T7

BESKRIVNING

Norr om Tjuvholmsbergets parkering finns mot vägen en brynzon med en igenväxande lövskog av klibbal, hägg, björk, rönn m.fl. I brynet växer högrörter som älggräs, strandlysing, svärdsilja och blåttåtel samt darrgräs, svarta vinbär, gulmåra och backlök.

NATURVÄRDEN

En fin björk står vid Tjuvholmsbergets infart. Relativt artrik vegetation i vägkanten.

FÖRSLAG TILL SKÖTSEL

Skötseln bör gå ut på att ta bort all igenväxningsvegetation och skapa ett öppet soligt bryn mot vägen, vilket innebär att brynet behöver slås årligen. Träd som bör sparas är en stor björk, någon tall och olvonbuskarna.

Område T8

BESKRIVNING

Mot Tjuvholmsberget finns en liten parkeringsficka med bryn mot betesmarkerna av ung klibbal, hägg och älggräs. I anslutning till parkeringen finns en alskog med stora björkar, vilken kan ses som en utlöpare till lundvegetationen längs Tjuvholmsberget. Här finns lundvegetation med inslag av sloknunneört, skogsviol, jordreva, vitsippa, rödblära

NATURVÄRDEN

Lundmiljö som ansluter till den lummiga skogen vid Tjuvholmsberget.

FÖRSLAG TILL SKÖTSEL

Det lilla lundområdet undantas från avverkning, då den kan ses som en utlöpare av lövskogen vid berget. Brynen med igenväxningsvegetation bör skötas så att ung och al hägg tas bort och högörtvegetationen slås.

Område T9

BESKRIVNING

Mellan Tjuvholmsberget och Strandrågstigen finns mot vägen en bård med en artrik buskvegetation. Mot Strandrågstigen finns några högresta tallar och granar, i övriga delar högväxta buskar eller låga träd av en och rönn. Flera av enarna är höga och välväxta. Mot strandängen finns en örtrik välgkant. Området är förhållandevis artrikt med brudbröd, gulmåra, backlök, småborre, darrgräs, vitmåra, blodrot, daggekåpor, knägräs, backnejlika, svinrot, rödklint och ängsviol. I brynet hittades en gallbildning på ek från gallstekeln *Andricus curvator*, en art med bara 7 kända fynd från Sverige.

NATURVÄRDEN

Örtrik välgkant mot strandängen med typisk, hävdgynnad ängsflora. Höga, välväxta enbuskar. Sällsynt gallstekel på ek.

FÖRSLAG TILL SKÖTSEL

Enarna är viktiga för landskapsbilden, rönnen viktig för fåglar och insekter. I övrigt råder en igenväxningssituation där den artrika torrängsvegetationen riskeras att gå förlorad genom beskuggning till följd av ohävd. Hela brynet samt välgkanten bör därför slås årligen. De stora tallarna bör få stå kvar, medan granarna kan avverkas och riset forslas bort. En grövre getapel, cirka 4 m från vägen, bör skonas.

Område T10

FOTO

BESKRIVNING

Längs vägen mot Tjuvholmens hamn finns artrika vägbryn och vägdiken. Brynen finns på båda sidor om vägbanan. Mot husen i norr finns en del lövsly. Floran är intressant genom en stor förekomst av den rödlistade hartmanstarran, *Carex hartmanii*, med över 100 axbärande strån i det grunda diket på vägens norra sida samt även några strån på södra sidan. I övrigt påträffades gulmåra, blodrot, ängsfryle, småborre, kanelros, knägräs, darrgräs, vindaggkåpa, sammetsdaggkåpa och vitmåra.

NATURVÄRDEN

Artrik flora med förekomst av den rödlistade arten hartmanstarr i vägkant.

FÖRSLAG TILL SKÖTSEL

Floran i vägkanterna är skyddsvärd. Den är hävdgynnad och ljuskrävande och försvinner vid igenväxning. Brynen bör röjas på sly och därefter trimras/slås. Beståndet med hartmansstarr bör helst slås sent på säsongen så att den hinner sätta frö. Arten behöver också följas upp och beståndets storlek och livskraft dokumenteras för att se om skötseln gynnar arten.

Område T11

BESKRIVNING

Vid båthamnen finns ett vassbälte med gator i vassen för brygga och båtupptagning. Vassen kringgärdas av lövträd, främst asp och klibbal. På den klippta gräsmattan står ett fikabord. Området sköts redan idag med klippning av gräs och reducering av buskar. I havet nära stranden växer en vattenvegetation med axslinga i stora härvor, blåsäv, hjulmöja, ålnate, strandranunkel, knappsäv och vattenskräppa. Nordväst om hamnen inleds en strandpromenad med vassar mot vattnet och berghällar vid stigen. På den intilliggande strandängen växer en strandängsvegetation med jättegröe, plattstarr, tuvad hundstarr, ängsull, madrör och kärrsilja. På motsatta sidan av stigen finns ett lundbryn med liljekonvalj, ängskovall, getrams och rödblära.

NATURVÄRDEN

Artrik vegetation vid havsstranden och välskött hamnmiljö.

FÖRSLAG TILL SKÖTSEL

Inga åtgärder vid hamnen utöver de som görs idag. Strandstigen bör även i fortsättningen slås. Lundbrynet bevaras intakt.

Område T12

BESKRIVNING

Ungefär 50 meter norr om hamnen finns ett bestånd av blandskog med stora granar samt en stor lönn och en sälg. Ned mot stigen och strandängen finns en lundartad brynflora med ängskovall, liljekonvalj, stinknäva, hassel och skogsviol.

NATURVÄRDEN

Värdefull skogstofs av betydelse för fågelliv och vindskydd mot husen.

FÖRSLAG TILL SKÖTSEL

Området lämnas orört.

Område T13

BESKRIVNING

Nordväst om hamnen finns ett torrängsparti med enar, nyponbuskar och rester av en torrängsflora längs stigen vid stranden och en stig upp i berget. Här växer också en del sly. I området växer bland annat gråfibbla, blodrot, backlök, gulmåra, knägräs, sumpmåra och förvildat sen häggmispel, vildvin, pimpinellros och bergklint. Här finns också ett ovanligt stort bestånd av hybriderna mellan ängsviol och skogsviol.

NATURVÄRDEN

Artrik torrängsflora, vackra bestånd av en, rönn och nyponbuskar.

FÖRSLAG TILL SKÖTSEL

Området sköts redan idag med slåtter. De vackra enarna, rönnarna och nyponbuskarna bör sparas. Det finns en del uppväxande sly som bör hållas efter, för att förhindra ytterligare igenväxning.

Område T14

BESKRIVNING

I en gip mellan två tomtgrupper väster om hamnen finns ett bergsparti med tallar och enstaka buskar av ek, asp och rönn. Flera av tallarna är 100 – 150 år. I bergspartiet växer rikligt med liljekonvalj. Längs en stig längre västerut är det mer lövrikt med förvildade buskar och andra förvedade växter, t.ex. kaprifol. Här finns också en del torrängsväxter som äkta johannesört, gråfibbla, backnejlika och ängsviol. I området sågs också larver på jordreva av jordrevagallstekel, *Liposthenes glechomae*, med blott ett 10-tal fynd rapporterade från landet. I den allra västligaste delen finns ett artrikt parti med bland annat backnejlika och svinrot.

NATURVÄRDEN

Gamla tallar på berg nära strandängen. Delvis rik torrängsflora längs stigen. Ovanlig gallstekel på jordreva.

FÖRSLAG TILL SKÖTSEL

I östra delen vid tallbacken bör en viss röjning av sly av ek, asp och rönn utföras för att hindra igenväxning. De gamla tallarna är viktiga för landskapsbilden bör sparas. Vid behov bör stigen mot väster röjas. Längst i väster bland husen finns ett igenväxt snår som bör röjas bort i syfte att utveckla en torrängsflora och en luftigare miljö.

Område T15

BESKRIVNING

Mellan Strandrågstigen och tomterna närmast stigen finns ett buskbryn med slån, nypon och ett stort körsbärsträd. Här finns också en dunge med hägg och körsbär. På löven av en ek påträffades spår av en ekminerarvivel, *Orchestes quercus*, tidigare aldrig funnen i Nyköpingstrakten.

NATURVÄRDEN

Bärande buskbryn av värde för fågellivet.

FÖRSLAG TILL SKÖTSEL

De bärande träden och buskarna är viktiga för fågellivet och bör sparas. Slånbuskaget kan dock gallras ut en smula och i den täta dungen med hägg och körsbär bör en utglesning ske så mer ljus kommer ned till marken.

Område T16

BESKRIVNING

Söder om Enholmsvägen växer en 50-årig blandskog med dominerande tall och björk. Under träden utbreder sig ett fält med högväxta örter och sly av hägg, asp med flera. Längre åt söder vidtar en tätare skog med mycket asp-sly och intill en bergkulle växer rikligt med ung hägg och rönn. I den östra delen står ett rent björkbestånd med mycket älggräs på marken

NATURVÄRDEN

I området finns en del lundväxter som hässlebrodd och lundelm, den senare signalart i skogsbruket för nyckelbiotoper. På grund av en långt gången igenväxning är naturvärdena av ringa betydelse.

FÖRSLAG TILL SKÖTSEL

Hela skogsbeståndet utgör en igenväxningssuccession med stort skötselbehov. Närmast vägen bör tallarna fällas, björkarna sparas och slätter bör ske av högorter och sly. Målet är på sikt att skapa en "björkhage". Spara aspen längre söderut, exempelvis kan 3 - 4 grövre aspar stå kvar, medan resten av slyet inklusive häggen bör röjas bort ända bort till bergkullen. Den grova eklågan på marken bör få ligga kvar, då den har betydelse för nedbrytande organismer. I området med björk och älggräs kan björkarna stå kvar och älggräset slås. Det är viktigt att göra gallringen i ett par omgångar för att minska risken för röjningsgödslings effekter.

Område T17

BESKRIVNING

Närmast Enholmsvägen på Agstigens östra sida finns en öppen gräsmark som klipps. På andra sidan av Agstigen finns en ca 30-årig aspskog med en kvävegynnad undervegetation av nejlikrot och hallon och en ruskig massa sly. I fuktiga delar åt väster växer massvis med älggräs.

NATURVÄRDEN

Stort bestånd av hässlebrodd växer i den täta lövskogen. Även om arten indikerar rikare markförhållanden och s.k. brunjordsstruktur, är den mycket vanlig i Nyköpingstrakten.

FÖRSLAG TILL SKÖTSEL

Dalgången är i behov av radikala skötselinsatser, då allt som växer där idag egentligen bara är ett resultat av 30 års igenväxning. Vid en första gallring bör enstaka aspar och björkar sparas medan al och hägg röjs bort. I ett senare skede skulle markvegetationen behöva slås för att en artrikare flora och fauna ska kunna utvecklas. Det är viktigt att göra gallringen i ett par omgångar för att minska risken för röjningsgödslings effekter.

Område T18

BESKRIVNING

Nära Enholmen, intill Gulkavlestigen, utbreder sig en högörtäng med massor av älggräs och buskar av unga alar och snår av hägg. Ängen övergår mot fjärden i ung alskog och ansluter därigenom till område E1 (Enholmen). Här växer också ett bestånd av 50-åriga alar. Vid Agustberg, vid Gulkavlevägens slut, är floran mer varierad.

NATURVÄRDEN

Området saknar egentliga naturvärden, fränsett älggräsets blommor under ett par korta sommarveckor, då insekter av olika slag besöker blomsterhavet.

FÖRSLAG TILL SKÖTSEL

Högörtängen är en igenväxningsvegetation som bör slås samtidigt som buskar och buskage av al och hägg klipps bort. Det äldre albeståndet vid Agustberg kan få stå kvar. En del av älggräsbeståndet kan sparas för pollinerande insekter.

SKÖTSEL – GENERELLA PRINCIPER

Följande råd är delvis av generell natur och kan fungera som ledstjärnor i arbetet med att skapa fina miljöer i det aktuella området.

Undvik att ta bort allt på en gång! Det är ofta bättre med successiva röjningar, speciellt i betesmarker där igenväxningen gått långt. Det gynnar djur- och växtlivet. Kraftiga röjningar leder också till kraftig gödslingsseffekt eftersom rötterna i marken bryts ner och blir till näring.

En bra hagmarksröjning, i området för att skapa ytor av hagmarkskaraktär, ger en varierad struktur med helt öppna ytor, fristående träd och grupper av träd och buskar. Man kan utgå från befintliga öppna partier/gläntor och utvidga dem, eller skapa nya.

Bärande träd och buskar

Buskar och träd som blommar och ger bär kallas "bärande", t.ex. rönn, sötkörbär, vildapel, nypon, slån, hagtorn och sälg. Pollinerande insekter är en nyckelgrupp i ekosystemet som behöver blommande buskar och träd för att samla nektar. Bären fyller våra frysar eller blir fågelmat om vintern. Vissa buskar, som slån och nypon, kan dock vara väldigt expansiva och behöver då hållas efter så att de inte skuggar ut markfloran. Spridda buskage är dock bara positivt för florans mångfald och frösättning visar ny forskning. Där röjning av buskskiktet föreslås – spara gärna litet nyponbuskar!

Klibbal

Var försiktig med röjning av al i betesmarker eftersom de skjuter stubbskott och betesdjuren inte gillar bladen. Med ringbarkning av träden undviks stubbskott men det kan ta upp till 5 år eller mer innan träden dör och kan fällas. Stubbfräsning är det bästa alternativet, men kostsamt. Högstubbar på 1 - 1,5 meter, där skottbildningen på stammen kapas efter något år och hela stubben tas bort efter ytterligare några år, minskar uppslagen. Kapa annars stubbarna så nära marken som möjligt så underlättas kommande slyröjningar. I områden där det inte kommer att gå betesdjur och som kommer att skötas med manuella röjningar är det bra att tänka på kommande skötselarbete. Avverkning av askog kommer ge ett mödosamt arbete under lång tid då stubbskotten snart skjuter i höjden. Om man bedömer att det blir svårt att klara arbetsinsatsen är det bättre att låta alarna stå kvar, kanske gallras ur, för att på sikt få fram en askog. Vid avverkning av stubbskottsbildande träd som al och björk är det ofta bra att göra ett kryss med motorsågen i själva stubben, då röta lättare går ned i veden, vilket hämmar bildningen av nya skott.

Asp

Aspar bör snarare ringbarkas än sågas ned. Friska, medelålders träd brukar ge de värsta uppslagen. Ringbarkning innebär att barken skalas av runt stammen på en fläck av 15-20 cm och ska göras nedanför den nederst sittande grenen. Genom ringbarkningen störs näringstransporten till trädets krona, varefter träden dör. Ringbarkning bör ske vid savningen på våren. Äldre aspar är viktiga för den biologiska mångfalden och bör lämnas kvar och utvecklas till gamla träd.

Älggräs

Älggräset hör till de s.k. högörterna och expanderar starkt då fuktiga betesmarker lämnas att växa igen. Den förökar sig med krypande jordstammar, vilka brer ut sig i alla riktningar. I fuktigare partier kan älggräs bilda stora bestånd vilket leder till att den tidigare grässvålen luckras upp. I området, särskilt på Enholmen och kring sommarkaféet, bildar älggräset vidsträckta bestånd. Älggräs betas gärna av får och getter. Nöt och häst äter inte älggräs men deras tramp kan störa tillväxten. Dock ger

sig djuren inte gärna ut i älggräshaven och trampar eftersom det inte finns någonting att äta där. Älggräset är bara konkurrenskraftigt under orörda förhållanden och den missgynnas av att upprepade gånger bli av med sin bladmassa. Bäst är att slå av älggräset med slitande redskap innan blomningen, d.v.s. i juni, när plantorna är 3 – 5 dm höga, upprepa sedan en gång under växtsäsongen och fortsätt så under flera år. Om man låter får och inte minst getter beta på de älggräsbevuxna ytorna försvinner älggräset snabbare, om man inte har denna möjlighet, måste slåtter av älggräs ske under lång tid. Viktigt är också att efter slåttern ta bort så mycket som möjligt av vegetationen. Det gynnar frögroning av arter som man vill ska ersätta älggräset och öka variationen i växttäcket, samtidigt som man för bort kväve från marken. Om det inte finns resurser för detta är det bättre att satsa helhjärtat på några områden och släppa de övriga. Ett visst inslag av älggräs är inte negativt för mångfalden. Trots att det är en igenväxningsart visar nutida forskning att arten korrelerar positivt med en hög artrikedom i fuktiga slåtter- och betesmarker.

Tidpunkt för röjning

Bästa tiden för huggning och röjning av träd såväl buskar som sly är på vintern när det är tjäle i marken. Ett alternativ är hösten om marken är torr eftersom påverkan på djurlivet minimeras och risken för körskador är liten. Betesdjur kan då släppas in tidigt på våren för att hålla efter oönskad vegetation. Röjning av återväxten av buskar och sly görs med fördel på högsommaren när löven är utslagna och växtens förråd av näring finns ovan jord. Tänk dock på att många fåglar är känsliga för störning under försommaren. Alla åtgärder i skog och lövdungar bör därför undvikas under fåglarnas häckningsäsong.

Planering vid röjningsinsatser

Om man anlitar entreprenörer för röjningen måste man försäkra sig om att de tar hänsyn till natur- och kulturvärden. Allra bäst är att snitsla det som ska lämnas kvar. Det är över huvud taget bra att planera ett område innan röjning, markera de träd och buskar som ska vara kvar, planera fällningsriktningar och körvägar för maskiner som ska åka ut och in i ett område. I vissa områden där grova träd avverkas, kan det vara en stor fördel för den biologiska mångfalden att vissa träd efter fällning får ligga kvar och bli substrat och föda för olika organismer som lavar, mossor, insekter och svampar. Det finns mycket ont om s.k. grov, död ved på Tjuvholmen, Enholmen och Österängen och det är önskvärt att man tänker på detta vid skötseln. Att låta en del träd ligga kvar på marken är också resursbesparande och man kan då lägga tiden på andra, mer angelägna insatser.

Ordförklaringar

Biotop = Ett stycke natur med typisk artsammansättning, t.ex. aspskog, mosse, skogsbryn, hållmark

Brunjordsstruktur = en mark med hög näringsomsättning av maskar och andra djur så att urlakning förhindras.

Buskskikt = Den del av vegetationen som består av buskar

Död ved = Delar av träd och buskar som inte längre lever men som finns kvar i naturen, t.ex. kullfallna träd, grenar och kvistar.

Eklåga = Fallen ekstam som ligger på marken och som är död.

Flerskiktat bryn = Bryn med buskar och träd i olika skikt.

Fotosyntes = Den process som innebär att träd producerar socker och syre av solljus, koldioxid och vatten.

Fältskikt = Den del av växtligheten som domineras av gräs och örter, i regel under 1 – 1,5 meters höjd.

Gallbildning = Utväxt på blad, kvistar och grenar hos växter som resultat av angrepp från insekter, svampar, kvalster m.m.

Gradient = Glidande skala

Grässvål = En tät sammanhängande matta av rötter och gräs/örter bildad i betade/slåttrade gräsmarker.

Halvgräs = En växtgrupp med gräslänkande arter, t.ex. starr, säv, ag och ull.

Hävdad = En mark som är betad och/eller slåttrad/trimrad.

Hävdgynnad = Arter som är vanligare på hävdade marker.

Igenväxningssuccession = En kedja av händelser i växttäckets då en tidigare öppen mark småningom övergår i skog.

Invasiv = används om arter som inte hör till områdets flora men som kommit in med människan och riskerar att breda ut sig i naturen och konkurrera ut inhemska växtarter.

Lund = Sluten lövskog med dominans av gräs och örter.

Lövtäkt = Avskärning av lövbevuxna kvistar och grenar till vinterfoder för boskapsdjur.

Morän = En jordart med en osorterad blandning av olika partiklar, vilken uppstått genom att inlandsisen under sin färd krossat delar av det underliggande berget.

Ohävdad = Sägs om mark som inte betats eller slåttrats under en tid och som börjar växa igen.

Primärsuccession = Det första steget i en vegetationsförändring, t.ex. vid en igenväxning.

Nyckelbiotop = En bit skog med höga naturvärden som innehåller eller förväntas innehålla rödlistade arter. Nyckelbiotoper registreras hos Skogsstyrelsen.

Refugiekaraktär = Vegetation som bildar rester eller kvarlevor från en tidigare mer utbredd vegetationstyp.

Rundhäll = Berghäll som slipats av havets vågor och som sedan frilagts av landhöjningen.

Rödlistad art = Art som är hotad eller är nära att bli det och som är förtecknad i en lista av rödlistade arter.

Sedimentär bergart = Bergart som bildats genom att vittringsmaterial från andra bergarter sedimenteras och pressas samman under tryck.

Signalart = Art som enligt Skogsstyrelsen talar om att det i ett område där en sådan förekommer även kan finnas rödlistade arter. Används i huvudsak för att identifiera skyddsvärda skogsmiljöer.